

Nr 128

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370); given Stockholms slott den 25 mars 1960.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

År 1953 antogs en författning om skattefrihet för statliga och kommunala bidrag till nedbringande av bostadskostnaderna för barnrika familjer. Då gällande bidragsbestämmelser har år 1957 ersatts av nya bestämmelser i ämnet.

I propositionen föreslås en teknisk omläggning av reglerna om skattefrihet för bostadssubventioner i syfte att anpassa skattereglerna till de nu gällande bidragsbestämmelserna.

Förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 19 § kommunalskattelagen den 28 september 1928¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att till anvisningarna till 24 § samma lag skall fogas en ny punkt, betecknad 7, och till anvisningarna till 25 § nämnda lag en ny punkt, betecknad 5, av följande lydelse.

(Nuvarande lydelse)

19 §.

Till skattepliktig — — — inkomst ombord;

kontantunderstöd, som utgives av arbetslöshetsnämnd med bidrag av statsmedel.

*(Se vidare anvisningarna.)**(Föreslagen lydelse)*

19 §.

Till skattepliktig — — — inkomst ombord;

kontantunderstöd, som utgives av arbetslöshetsnämnd med bidrag av statsmedel;

familjebostadsbidrag, som utgår av statsmedel i syfte att sänka de årliga bostadskostnaderna för familjer med barn samt att befordra en förbättring av bostadsstandarden för sådana familjer, så ock kommunala bidrag, som utgår i samma syfte och i likartad form.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 24 §.

7. Enligt för statens egnahemslån gällande föreskrifter äger det lånebeviljande organet, i syfte att nedbringa lånekostnaden för fastighet, under vissa förutsättningar meddela låntagaren eftergift å vad han har att erlægga såsom ränta och amortering å egnahemslån. Beloppet av dylik eftergift skall icke upptagas såsom skattepliktig intäkt av fastigheten. Vad nu sagts skall jämväl gälla eftergift å ränta och amortering so meddelats jämlikt för statens tertiär-

¹ Senaste lydelse av 19 § se 1959:515.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

lån gällande villkor och föreskrifter, så ock annat statligt bidrag av jämförlig art.

till 25 §.

5. Den omständigheten att en vid inkomstberäkningen i och för sig avdragsgill omkostnad helt eller delvis guldits med familjebostadsbidrag, som i 19 § omförmäles, må icke föranleda att avdrag vägras för omkostnaden i fråga.

Har skattskyldig erhållit eftergift å ränta eller amortering å egnahems-lån eller tertiärlån eller ock annat bidrag, som avses i punkt 7 av anvisningarna till 24 §, må avdrag för ränta å lånat, i fastigheten nedlagt kapital däremot ske allenast med belopp varmed nämnda ränta överstigit beloppet av eftergiften eller bidraget.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, men skall icke äga tillämpning i fråga om 1960 års taxering eller i fråga om eftertaxering för år 1960 eller tidigare år. Genom denna lag upphäves förordningen den 13 mars 1953 (nr 79) om skattefrihet för vissa bidrag till nedbringande av bostadskostnader.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 mars
1960.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, EDENMAN, NETZÉN, AF GEIJERSTAM.

Efter gemensam beredning med chefen för socialdepartementet anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, fråga om *skattefrihet för vissa bostadsbidrag, m. m.* samt anför därvid följande.

Inledning

Inom ramen för samhällets stöd åt bostadsförsörjningen utgår sedan länge av allmänna medel behovsprövade bostadsrabatter för barnfamiljer i de lägre inkomstskikten. Det har ansetts att dessa förmåner skall vara undantagna från inkomsttaxering hos mottagaren. Bestämmelser härom har meddelats i särskilda författningar vid sidan om kommunalskattelagen, tidigast genom lagstiftning av år 1935. För närvarande gäller förordningen den 13 mars 1953 (nr 79) om skattefrihet för vissa bidrag till nedbringande av bostadskostnader. Enligt förordningen undantages från beskattning sådana statliga och kommunala bidrag, som direkt tillgodoföres hyresgäst, egnahemsägare eller bostadsrättsinnehavare genom avdrag eller nedsättning av årlig bostadskostnad.

I skrivelse den 26 maj 1959 har riksskattenämnden anmält vissa skattefrågor som aktualiserats i samband med erfarenheterna från tillämpningen av 1953 års förordning. Sålunda riktar nämnden uppmärksamheten på att familjebostadsbidrag, vilka vid tillkomsten av 1953 års förordning avsågs skola helt undantagas från skatteplikt, enligt nyare bestämmelser i vissa fall kan tillgodoföras bidragstagaren under sådana former att de kan komma att utgöra skattepliktig inkomst för denne. Nämnden framhåller vidare att tveksamhet uppkommit angående förordningens tillämpningsområde. Ehuru förarbetena till förordningen ger vid handen att det icke varit avsett att skattefriheten skulle omfatta andra statliga bidrag än de i förarbetena direkt omnämnda differentierade bidragen, täcker förordningens ordalydelse även vissa generella bostadssubventioner. I skrivelsen har riksskattenämnden därför hemställt om utredning och förnyad lagstiftning på området.

I anledning härav tillkallade jag den 5 juni 1959 landskamreraren i Värmlands län S. V. A:son *Dryselius* att inom finansdepartementets rättsavdelning utreda de nämnda frågorna. Utredningsmannen har den 26 oktober

1959 avlämnat en promemoria (stencilerad) i ämnet med förslag till förordning om skattefrihet för vissa bostadsbidrag, m. m. Författningsförslaget torde såsom *Bihang* få fogas vid statsrådsprotokollet i detta ärende.

Över promemorian har, efter remiss, *yttranden* avgivits av socialstyrelsen, kammarrätten, statskontoret, riksskattenämnden, bostadsstyrelsen, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Uppsala, Södermanlands, Kalmar, Blekinge, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Gävleborgs, Jämtlands samt Västerbottens län, Landsorganisationen i Sverige, Sveriges akademikers centralorganisation, Tjänstemännens centralorganisation, Svenska arbetsgivareföreningen, Svenska landskommunernas förbund, Svenska landstingsförbundet, Svenska stadsförbundet, Hyresgästernas sparkasse- och byggnadsföreningars riksförbund u. p. a. (HSB), Sveriges allmännyttiga bostadsföretag, Svenska riksbyggen och Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund.

Jag avser nu att upptaga de sålunda aktualiserade frågorna.

Tidigare och nuvarande former av bostadssubventioner

I promemorian lämnar utredningsmannen en sammanfattande redogörelse för de olika statliga och kommunala bidrag till stöd åt bostadsförsörjningen som är av intresse i detta sammanhang.

Till en början må erinras om de vid tillkomsten av 1953 års förordning om skattefrihet förekommande bidragsformerna. Vissa helt av statsmedel bestridda bidrag till barnfamiljer med begränsade inkomster — hyresbidrag, familjebidrag, familjebostadsbidrag och bränslebidrag — utgick efter inkomstprövning och tillgodofördes bidragstagaren genom avdrag eller nedsättning av den årliga bostadskostnaden. De nämnda bidragsformerna reglerades i författningar (SFS 1935: 512, 1938: 247 och 1948: 547), vilka numera samtliga har upphävts och ersatts med kungörelsen den 24 maj 1957 (nr 358) om familjebostadsbidrag. Vidare utgick en särskild av statliga och kommunala medel finansierad bostadsrabatt (det s. k. trekronorsbidraget) huvudsakligen till samma hushåll som åtnjöt familjebostadsbidrag. Denna form av bidrag avskaffades den 1 oktober 1953. I några städer förekom dessutom helt kommunala bostadsbidrag. En närmare redogörelse för nu nämnda bidragsformer har lämnats i propositionen nr 52/1953 (s. 3—7).

Jämte de nämnda statliga bidragen fanns vid tiden för tillkomsten av 1953 års förordning ytterligare en form av statligt stöd åt bostadsförsörjningen av betydelse i förevarande sammanhang. Enligt bestämmelser i kungörelser den 30 juni 1948 om egnahemslån och förbättringslån (nr 546) samt om tertiärlån och tillägglån för flerfamiljshus (nr 587) kunde låntagare, som för underliggande krediter nödgades erlägga högre ränta än som angavs i respektive lånekungörelse, få ersättning för de ökade räntekostnaderna i form av eftergift på vad han hade att erlägga i ränta och amortering å statslånet. I vissa fall utgick dessutom räntesubvention i den form att lånet helt eller delvis löpte utan ränta.

Nu gällande bestämmelser om bostadssubventioneringen återfinns i följande författningar, nämligen kungörelsen den 24 maj 1957 (nr 358) om familjebostadsbidrag, kungörelsen samma dag (nr 359) om egnahemslån m. m. samt kungörelsen samma dag (nr 360) om tertiärlån m. m. Vidare kan enligt särskilda av Kungl. Maj:t meddelade beslut ränteeftergift, s. k. räntebidrag, beviljas för byggnadsföretag, som icke finansieras med statligt lån.

Familjebostadsbidrag. Det allmänna syftet med familjebostadsbidragen anges vara att sänka de årliga bostadskostnaderna för familjer med barn samt att befordra en förbättring av bostadsstandarden. Familjebostadsbidrag kan utgå för familj med ett eller flera minderåriga barn, vilka helt eller delvis försörjes inom familjen. Från och med den 1 januari 1960 beviljas s. k. helt bidrag för familj med minst två minderåriga barn under förutsättning att familjeförsörjarens till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomst icke överstiger, för familj med två barn 7 000 kronor och för familj med flera barn nämnda belopp ökat med 1 000 kronor för varje barn från och med det tredje till och med det sjätte. Under vissa förutsättningar kan förhöjt respektive reducerat bidrag utgå. Helt bidrag utgår med ett årligt belopp av 150 kronor för varje bidragsberättigat barn samt därutöver för familjen med belopp varierande mellan 270 och 330 kronor beroende på bosättningsorten. För familj med ett barn utgår bidrag med ett årligt belopp av 285—315 kronor. Såsom villkor för erhållande av bidrag uppställer kungörelsen vissa krav beträffande bostadens storlek och standard. Familjebostadsbidrag utgick under budgetåret 1958/59 med omkring 104 miljoner kronor. Antalet hushåll med bidrag vid årsskiftet 1958/59 var 117 200.

Familjebostadsbidrag som utgår för familj, bosatt i familjemedlem tillhörigt hus, utbetalas kontant till familjen. Har för husets uppförande, ombyggnad eller förbättring beviljats statligt lån, skall bidraget dock i första hand tillgodoföras familjen genom avdrag å kostnaderna för lånet.

Är familjen icke bosatt i familjemedlem tillhörigt hus, skall bidraget, där så kan ske, utanordnas genom avdrag å hyra eller årlig avgift till bostadsrättsförening, och det utgives sålunda som regel till hyresvärden eller bostadsrättsföreningen. Bidraget kan emellertid i vissa fall, om särskild anledning föreligger, tillgodoföras familjen på annat lämpligt sätt, dock ej kontant annat än för tid till och med det kvartal under vilket beslutet om bidrag meddelades.

Bidragsverksamheten handhaves av bostadsstyrelsen och kommunernas förmedlingsorgan. Bidragen utgår i regel från kommunen, som sedan erhåller ersättning av statsmedel.

Egnahemslån. Med egnahemslån avses lån av statsmedel för ny- eller ombyggnad av enfamiljshus, som skall bebos av låntagaren, eller av tvåfamiljshus, vars ena lägenhet skall bebos av låntagaren (egnahemslån) ävensom för förbättring av sådant en- eller tvåfamiljshus (förbättringslån). Av egnahemslånets ränte- och annuitetsbelopp kan årligen eftergivnas högst följande belopp i kronor.

Byggnadsföretaget avser	enfamiljshus	tvåfamiljshus
nybyggnad		
färdigställd före den 1 januari 1951	230	340
färdigställd senare	450	670
ombyggnad		
färdigställd före den 1 januari 1951	140	210
färdigställd senare	270	400

Förutsättningarna för sådan eftergift är att låntagaren för lån mot säkerhet av in-teckningar med bättre förmånsrätt än egnahemslånets in-teckningar nödgas, sedan egnahemslånet överförs till amorteringslån, er-lägga högre årlig ränta än fyra procent såvitt avser byggnadsföretag, som färdigstälts före den 1 januari 1951, och eljest tre och en halv procent.

Om de eftergivna beloppen överstiger egnahemslånets årliga ränte- och annuitetsbelopp får låntagaren överskjutande belopp kontant.

Subvention enligt egnahemslånekungörelsen kan även beviljas i form av räntefrihet å viss del av egnahemslån.

Tertiärlån. Tertiärlån beviljas för sådana ny- och ombyggnadsföretag, som avser flerfamiljshus. Ränteeftergift utgår till dessa företag med belopp motsvarande skillnaden mellan den av bostadsstyrelsen för underliggande kredit godkända lånemarknadsräntan och den i kungörelsen angivna grundräntan. Enligt kungörelsen kan ränteeftergift beträffande sådana tertiärlån, som beviljats med stöd av äldre, numera upphävida författningar, utgå till såväl flerfamiljshus som till enfamiljs- och tvåfamiljshus, i sistnämnda fall med vissa närmare angivna högsta belopp, vilka är lägre än de i egnahemslånekungörelsen upptagna. Statligt lån, som utlämnats enligt dessa äldre författningar, kan vara helt eller delvis räntefritt.

Räntebidrag. Kungl. Maj:t har för ett budgetår i sänder bemyndigat bostadsstyrelsen att enligt vissa normer bevilja ränteeftergift, s. k. räntebidrag, för byggnadsföretag, som icke finansieras med statligt lån. Sådant räntebidrag beviljas för såväl flerfamiljshus som enfamiljs- och tvåfamiljshus.

Ränteeftergifterna till egnahemsägare uppgick under budgetåret 1958/59 till cirka 34 milj. kronor och ränteeftergifterna å tertiärlån till cirka 105 milj. kronor. Räntebidrag utgick under budgetåret 1958/59 med sammanlagt endast cirka 2 000 kronor. Denna bidragsform har dock hittills blott varit på försöksstadiet.

Enligt uppgifter, som utredningsmannen inhämtat av Svenska stadsförbundet finnes i vissa städer bestämmelser om *kommunala familjebostadsbidrag*. I samband med avvecklingen av vissa kommunala bostadssubventioner har sålunda Stockholms stad beslutat att från och med den 1 januari 1958 införa inkomstprövade kommunala subventioner till sådana barnfamiljer, som erhåller statligt familjebostadsbidrag. — Enligt beslut av stadsfullmäktige i Halmstad kan från och med den 1 januari 1958 familjebostadsbidrag beviljas av kommunala medel till ensamstående mödrar med högst

två minderåriga barn i de fall då bostaden ej uppfyller minimikraven beträffande yta och rumsantal för statliga bidrag. — I Lund utgår kommunalt bostadsbidrag till sådan ensamstående moder med ett barn, som icke kan erhålla statligt familjebostadsbidrag och som tidigare åtnjutit kommunalt bidrag. — För Oxelösund gäller från och med år 1958 att kommunalt bostadsbidrag å 285 kronor årligen utgår till ensamstående mödrar med minderåriga barn, om bidragsmottagaren innehar egen bostad av godtagbar beskaffenhet och den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 4 000 kronor. Bidraget utgår jämsides med statligt familjebostadsbidrag.

I utredningspromemorian omnämnes även det särskilda bostadsbidrag till stöd för åldringars bostadsförsörjning, som vid sidan av folkpensionsförmånerna utgår enligt bestämmelserna i kungörelsen den 29 augusti 1958 (nr 483) om *pensionärsbostadsbidrag*. Syftet med sådant bidrag är att främja anskaffande av goda bostäder till mindre bemedlade åldringar och därmed jämförliga personer. Pensionärsbostadsbidrag utgår från staten till kommun, som genom hyresavtal upplåter lägenhet till pensionär eller som lämnar sin medverkan vid dylikt avtal mellan fastighetsägare och pensionär. Statsbidragets storlek varierar med antalet skattekronor per invånare i kommunen från 175 till 625 kronor per lägenhet och år.

Gällande bestämmelser om beskattning av bostadsbidrag

Såsom omnämnts i det föregående är nu gällande beskattningsregler intagna i förordningen den 13 mars 1953 om skattefrihet för vissa bidrag till nedbringande av bostadskostnader. Enligt förordningen undantas från skatteplikt sådana statliga och kommunala bidrag, »som utgått för nedbringande av hyra eller annan årskostnad för bostadslägenhet eller egnahemsfastighet och som direkt tillgodoförts hyresgäst genom hyresavdrag eller egnahemsägare genom nedsättning av amortering, ränta eller annan kapitalkostnad eller tomträttsavgäld eller ock bostadsrättsinnehavare genom nedsättning av årlig avgift till bostadsrättsföreningen». Den omständigheten att en vid inkomstberäkningen i och för sig avdragsgill omkostnad helt eller delvis bestritts med dylikt bidrag utgör enligt förordningen inte hinder mot att avdrag medges för omkostnaden i fråga.

Före nuvarande förordning gällde förordningen den 15 juni 1935 (nr 319) angående skattefrihet för viss förmån av hyresavdrag. Av förarbetena (prop. 238/1935) framgår, att särskild lagstiftning i ämnet ansågs erforderlig, enär olika uppfattningar rådde angående den skatterättsliga bedömningen av statsbidrag av socialpolitisk natur. Bestämmelserna erhöll sin plats i en från kommunalskattelagen fristående författning med hänsyn till det ifrågavarande statsbidragets speciella art.

Vid 1953 års lagstiftning avsågs att skattefriheten skulle omfatta då förekommande former av differentierade bidrag. Departementschefen anförde sålunda i propositionen nr 52/1953 följande.

Enligt min mening bör det icke ifrågakomma att nu taga bort den skattefrihet som gäller i fråga om de bidragsformer, på vilka 1935 års skatteförordning anses tillämplig. Följden av den nyss förda argumenteringen blir då att beskattningsfrågan bör lösas så att samtliga nu ifrågavarande bidrag — hyresavdrag, familjebidrag, familjebostadsbidrag, bränslebidrag och trekronorsbidrag — undantages från skatteplikt. Denna lösning har även i allmänhet förordats i de tidigare nämnda framställningarna och remissyttrandena. Med hänsyn till att flertalet bidrag i praxis icke beskattas torde genomförandet av denna skattefrihet medföra ett relativt begränsat skattebortfall.

Ett särskilt skäl för sådan skattefrihet utgör det förhållandet att bidragen i huvudsak är avsedda att utgå till familjer med barn och alltså att anse såsom en samhällets hjälp till familjen för bestridande av kostnaderna för barnen. Det kan i detta sammanhang anmärkas, att familjebostadsbidragens storlek i huvudsak ej växlar med bostadens storlek utan i princip är beroende på barnantalet.

Med hänsyn till det anförda förordar jag att bestämmelser införes om skattefrihet för samtliga nu ifrågavarande bidrag. — — —

Beträffande de kommunala bidragen till främjande av bostadsförsörjningen för mindre bemedlade, barnrika familjer och för ensamstående mödrar med barn har bostadsutredningen uttalat att det vore önskvärt att dessa bidrag förklarades skattefria. Någon invändning mot att de kommunala bidragen behandlas på samma sätt som motsvarande statliga har ej gjorts i remissutlåtandena. För egen del har jag ej heller något att erinra här emot. Jag vill emellertid understryka att det i detta sammanhang endast är fråga om direkta motsvarigheter till de statliga familjebidragen och familjebostadsbidragen. I den mån kommunerna lämnar bidrag av annan art till bostadskostnader — exempelvis bostadstillägg inom folkpensionslagstiftningens ram — bör de här föreslagna bestämmelserna om skattefrihet icke vara tillämpliga; för folkpension gäller som förut nämnts särskilda beskattningsregler.

Nu utgående familjebostadsbidrag torde i princip omfattas av den i 1953 års förordning stadgade skattefriheten. Denna avser dock, med hänsyn till dåvarande bidragsformer, uttryckligen blott sådana bidrag som tillgodoförts bidragsmottagaren på annat sätt än genom kontant utbetalning. Av den tidigare redogörelsen framgår att familjebostadsbidragen numera i vissa fall tillföres bidragsmottagaren kontant. Beträffande sådan kontant utbetalning torde 1953 års förordning inte kunna åberopas till stöd för skattefrihet.

Olika åsikter har gjort sig gällande om 1953 års förordning kan anses tillämplig inte bara på differentierade bidrag av samma natur som familjebostadsbidrag utan även i fråga om de generella bostadssubventionerna. Ehuru skattefrihetens omfattning klart angivits i förarbetena, har på grund av författningstextens utformning och därvid särskilt omnämmandet av egnahemsägare tvekan uppkommit hos beskattningsmyndigheter och skattskyldiga, huruvida icke skattebefrielsen gäller även vissa former av generell bostadssubventionering, främst eftergift å ränta och amortering å egnahemslån. Vissa skattskyldiga har sålunda tillgodofört sig avdrag för bruttoräntor utan reduktion för erhållna ränteeftergifter. Skattemyndigheterna torde i allmänhet hittills ha tolkat 1953 års förordning enligt de principer, som

kommit till uttryck i förarbetena, och sålunda medgivit avdrag för räntor, blott i den mån de faktiskt erlagts.

I ett den 2 februari 1960 av regeringsrätten meddelat utslag har emellertid 1953 års förordning ansetts tillämplig å eftergift av ränta och amortering som meddelats jämlikt bestämmelserna i 1948 års egnahemslånekungörelse. Genom utslaget har den skattskyldige vid beräkning av intäkt av egnahemsfastighet ansetts berättigad till avdrag för sådan icke erlagd del av gäldränta som motsvarade beloppet av erhållen eftergift av ränta och amortering å egnahemslånet.

Utredningsmannens förslag

I promemorian framhålles, att avsikten med gällande lagstiftning om skattefrihet för vissa bostadsbidrag har varit att från skatteplikt undantaga allenast de differentierade men icke de generella bostadssubventionerna. Utredningsmannen anser, att det inte finns anledning att nu frångå denna huvudprincip. Det sagda innebär med avseende å de nya bidragsformerna, att familjebostadsbidragen men icke ränteeftergifterna för egnahems- och tertiärlån samt ej heller de s. k. räntebidragen bör omfattas av skattefriheten.

Då frågan om de sociala bidragens skatterättsliga ställning alltjämt är outredd, finner utredningsmannen erforderligt att de särskilda bestämmelserna rörande de differentierade bostadsbidragen även i fortsättningen regleras genom specialbestämmelser trots de olägenheter som är förenade därmed. Gällande bestämmelser bör emellertid anpassas efter de nya bidragsformerna. Något sakligt skäl att härvid göra åtskillnad mellan familjebostadsbidrag, som utgått kontant respektive i annan form, anser utredningsmannen icke föreliggande. Även om gällande förordning kan anses vara i princip tillämplig på familjebostadsbidragen, bör därför bestämmelserna omformuleras så att de icke utesluter fall då familjebostadsbidrag utgår kontant.

Utredningsmannen föreslår, att 1953 års förordning ersättes av en ny förordning, som beaktar de anförda synpunkterna men för övrigt har i princip oförändrad utformning. Den nya förordningen föreslås bli tillämplig från och med 1960 års taxering.

I fråga om ränteeftergifterna enligt egnahems- och tertiärlånekungörelserna samt ränteeftergifter (räntebidrag) för byggnadsföretag, som icke finansieras med statligt lån, ifrågasätter utredningsmannen om det inte i tydlighetens intresse borde författningsmässigt fastslås att desamma utgör skattepliktig inkomst. Häremot kan emellertid, konstaterar utredningsmannen, invändas, att den tveksamhet som för närvarande föreligger i fråga om ränteeftergifterna icke har sin grund i bristen på regler om beskattningen av sociala bidrag utan allenast i den nuvarande förordningens ordalydelse. Om författningsbestämmelserna inte haft så generell utformning som fallet är, hade denna tvekan beträffande ränteeftergifterna sannolikt icke uppkommit. Detta sammanhänger med att ränteeftergifterna utgår till bestridande av vid beskattningen avdragsgilla utgifter. Utredningsmannen har nämligen funnit,

att enligt ganska fast praxis avdrag brukar medges bara för nettoutgiften, när bidrag lämnas till avdragsgilla utgifter. Om det klargöres, att ränteeftergifterna inte omfattas av förordningen, torde därför grunden bortfalla för uppfattningen, att i dessa fall avdrag får ske för bruttoräntan. Utredningsmannens förslag innehåller därför ingen författningsmässig reglering av denna fråga.

Utredningsmannen föreslår ej heller några särskilda bestämmelser för de fall att subventionsbeloppet tillgodoföres vederbörande kontant eller i form av amorteringseftergift. Utredningsmannen anser, att utvecklingen i praxis bör avvaktas, innan lagstiftning på detta område genomföres. Liknande synpunkter anläggs på frågan om räntefria lån. Å andra sidan framhålles, att vad som anförts angående ränteeftergifterna icke bör inverka på det skatterättsliga bedömandet av sådan avskrivning å lån som kan förekomma enligt egnahems- och tertiärlånekungörelserna. Sådant avskrivet belopp skall, enligt vad riksskattenämnden uttalat i annat sammanhang, inte anses utgöra skattepliktig inkomst för låntagaren (riksskattenämndens meddelanden nr 4/1954 punkt 2).

Avslutningsvis behandlas i promemorian vissa åtgärder i syfte att underlätta deklarationsförfarandet och taxeringskontrollen beträffande ränteeftergifter av förevarande slag. Det anföres sålunda bl. a. följande.

För låntagarna skulle deklarationsförfarandet kunna i hög grad underlättas, om de avräkningsbesked, som tillställs dem, blir så utformade att därav framgår hur ränteeftergifterna och i förekommande fall familjebostadsbidragen skattemässigt skall behandlas. I händelse de föreslagna bestämmelserna genomföres, förutser utredningsmannen att det den närmaste tiden kan vara erforderligt med en tämligen omfattande kontroll från myndigheternas sida av de i deklARATIONERNA yrkade ränteavdragen. Det skulle vara förenat med betydande arbete att kontrollera huruvida den skattskyldige tillgodofört sig avdrag för gäldränta med reduktion för erhållen ränteeftergift. En sådan kontroll skulle emellertid underlättas, därest kopia av avräkningsbeskeden eller distriktsvis upprättade förteckningar insändes till taxeringsmyndigheterna. Lämpligen borde därvid även upplysning lämnas om lånebeloppets storlek. De angivna uppgifterna finner utredningsmannen kunna ställas till taxeringsmyndigheternas förfogande genom bostadsstyrelsens försorg.

Kontrollåtgärderna torde närmast avse ränteeftergifter enligt egnahems-lånekungörelsen. Såvitt gäller uppgifter om tertiärlånen bedömer utredningsmannen, att taxeringsmyndigheterna själva kan införskaffa upplysningar i lämplig omfattning utan alltför stor arbetsbelastning. Dessa lån är nämligen betydligt färre än egnahemslånen — de sistnämnda uppgår till omkring 130 000 medan tertiärlånens antal är omkring 18 000 för flerfamiljshus och omkring 12 000 för s. k. småhus — och möjligheterna till förväxling med familjebostadsbidragen, särskilt i vad gäller flerfamiljshus, är mindre.

Remissyttrandena

Behovet av en översyn av gällande bestämmelser på förevarande område understrykes av flera remissinstanser, och några invändningar mot förslaget, såvitt det avser familjebostadsbidragen, har inte framkommit.

Beträffande det i promemorian omförmälda pensionärsbostadsbidraget vill *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* icke göra någon erinran mot det av utredningsmannen gjorda uttalandet, att pensionärernas bostadsbidrag icke utgör skattepliktig inkomst för vederbörande pensionär, men länsstyrelsen ifrågasätter, om icke förhållandet bör uttryckligen fastslås i författning.

Kammarrätten anser däremot, att en sådan bestämmelse icke är erforderlig. *Kammarrätten* anför därom följande.

Lika med promemorieförfattaren finner *kammarrätten* att ovannämnda pensionärsbostadsbidrag, som ju utgår till kommun, icke utgör skattepliktig inkomst för vederbörande pensionär. Någon särskild föreskrift härom är icke erforderlig. Beträffande den förmån av lägre hyreskostnad som kan uppkomma för pensionär i anledning av nämnda bidrag, och förmånen för invalider av specialinredda lägenheter, lämnas dessa förmåner för att lindra mindre bemedlades och därmed jämförliga personers levnadskostnader. De böra med hänsyn härtill icke hänföras till skattepliktig inkomst; någon föreskrift härom utöver den som kan utläsas av första stycket i anvisningarna till 19 § kommunalskattelagen torde icke vara erforderlig och har ej heller intagits i författningsförslaget.

Frågan om de generella bostadssubventionernas ställning i beskattningshänseende berörs i flera remissyttranden. I regel ansluter sig remissinstanserna därvid till utredningsmannens uppfattning, att anledning inte föreligger att för de generella subventionerna tillämpa samma regler som avsetts för familjebostadsbidragen. Denna uppfattning understrykes av *kammarrätten*, *överståthållarämbetet* samt *länsstyrelserna i Gävleborgs och Jämtlands län*. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* påpekar, att en likställighet med familjebostadsbidragen skulle leda till att de generellt subventionerade fastigheterna får en större förmån än som egentligen är åsyftad. *Socialstyrelsen* finner det uppenbart, att ränteftergifterna enligt de nu gällande egnahems- och tertiärlånekungörelserna tillkommit, icke för att garantera förmånstagaren ett belopp varöver han oavkortat äger disponera, utan enbart för att minska räntebördan på sätt som i kungörelserna angivits. Styrelsen anser att det under sådana omständigheter icke gärna kan ifrågakomma att i dessa fall medge rätt till avdrag vid beskattningen för räntor som fastighetsägaren icke har erlagt.

Av övriga remissinstanser har bl. a. *bostadsstyrelsen*, *HSB* och *Sveriges allmännyttiga bostadsföretag* biträtt utredningsmannens ståndpunkt i förevarande principfråga.

Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund finner den i promemorian gjorda gränsdragningen mellan differentierade bidrag och generella bostadssubventioner äga principiellt berättigande. Förbundet ifrågasätter emellertid det lämpliga i att å ena sidan meddela subvention och å andra sidan återta en del i form av skatt. Det skulle vara enklare att sänka subventions-

beloppen och göra dem skattefria. Detta gäller särskilt, framhåller förbundet, tertiärlån till bostadsföretagen.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län anmärker, att en tyst kvittning mellan subventionsbelopp och avdragsgilla utgifter kan medföra, att ränteeftergiften för en egnahemsägare kan komma att överstiga den sammanlagda räntan å bottenlån och egnahemslån och sålunda t. ex. användas för amortering. Överskottet blir då ej beskattat. Enligt länsstyrelsens mening bör ett sådant resultat icke godtagas. Länsstyrelsen anser därför, att ränteeftergiften bör upptagas såsom intäkt, medan å andra sidan avdrag bör medges för den totala räntan å samtliga fastighetslån. Att härvidlag ett principiellt avsteg måste ske från gällande regler för schablontaxering av villafastighet finner länsstyrelsen vara av relativt underordnad betydelse.

Riksskattenämnden anser, att en skattemässig behandling av de generella subventionerna i enlighet med förslaget icke låter sig genomföra. I anledning av vad utredningsmannen anfört om att enligt en ganska fast praxis ränteeftergifterna kan komma att reducera avdragsgilla utgifter i stället för att vid taxeringen upptagas som inkomst invänder nämnden att sådan s. k. tyst kvittning icke är tillåten. Ett skattepliktigt bidrag utgör för mottagaren skattepliktig inkomst det beskattningsår bidraget utgår, och den kostnad, som täckes med bidraget, är avdragsgill det år kostnaden erlägges. Riksskattenämnden anser i enlighet härmed, att en egnahemsägare, som åtnjuter ränteeftergift eller kontant belopp enligt egnahemslånekungörelsen, är berättigad till avdrag för räntan oreducerad. Till följd av att inkomsten av egnahemfastighet beräknas efter schablon blir sålunda indirekt de enligt egnahemslånekungörelsen utgående bidragen skattefria i likhet med familjebostadsbidragen enligt utredningsmannens förslag. Riksskattenämnden anför vidare följande.

Frågan om den skattemässiga behandlingen av de bidrag, det här gäller, torde höra prövas icke minst ur rent praktiska synpunkter. I stor utsträckning torde familjebostadsbidrag och bidrag enligt egnahemslånekungörelsen utgå till samma personer. För dylika mottagare måste en olika skattemässig behandling av bidragen te sig svårbegriplig, allrahelst som båda bidragen kunna utgå såväl i form av ränteeftergift som kontant. Såsom särskilt svårbegripligt skulle det för bidragsmottagaren framstå, om han bleve beskattad för eftergiven ränta (enl. egnahemslånekungörelsen) men icke beskattades för kontant bidrag (enl. familjebostadskungörelsen); det motsatta skulle tvivelsutan te sig naturligare. Man kan därför förutse svårigheter, när det gäller att få en dylik lagstiftning efterlevd i praktiken. Ur taxeringskontrollsynpunkt är den av utredningsmannen föreslagna ordningen svårhanterlig.

Riksskattenämnden anser, att i första hand bort undersökas om det icke är en framkomlig väg att behandla bidragen enligt egnahemslånekungörelsen på samma sätt som föreslagits i fråga om familjebostadsbidragen. Därmed skulle man få ett system, som de skattskyldiga skulle förstå, och vinna en förenkling av förfarandet. Nämnden finner emellertid, att en dylik lösning förutsätter en omprövning av storleken av bidragen enligt egnahemslånekungörelsen. Nämnden tillägger följande.

Riksskattenämnden är medveten om att en lösning efter antydda linjer skulle innebära ett i och för sig icke önskvärt avsteg från den principiella ståndpunkt statsmakterna intogo vid 1953 års lagstiftning i frågan, nämligen att bidrag av den generella natur, som karakteriserar bidragen enligt egnahemslånekungörelsen, böra vara skattepliktiga. Riksskattenämnden finner emellertid, att de praktiska synpunkterna böra tillmätas sådan vikt, att nämnden trots de nämnda principiella betänkligheterna anser sig böra förordna en undersökning i syfte att lösa frågan i enlighet med det ovan anförda.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län har funnit den föreslagna lagstiftningens konsekvenser i fråga om de generella bostadssubventionernas beskattning sådana, att länsstyrelsen förordar en förnyad utredning av dessa frågor. Länsstyrelsen har sålunda den uppfattningen, att det av utredningsmannen framlagda förslaget för en riktig tillämpning förutsätter en omfattande kontrollverksamhet från taxeringsorganens sida. Vidare menar länsstyrelsen, att lagstiftningen kan få vissa konsekvenser av bostadspolitisk natur. Länsstyrelsen befarar nämligen, att det kan bli nödvändigt att ge fastighetsägaren kompensation i form av hyreshöjning för den skattehöjning som länsstyrelsen förmodar blir ett resultat av den föreslagna lagstiftningen om generella subventioner.

Även *Svenska riksbyggen* har funnit, att skatte- och bostadspolitiken bör samordnas och att denna fråga bör ytterligare utredas.

Några remissinstanser berör en fråga av mera teknisk natur vid beskattningen av de generella subventionerna. Det påpekas att ränta, som grundar subvention i form av eftergift å amortering eller kontantbelopp, kan ha erlagts under tidigare år än det, varunder subventionen lämnas. *Kammarrätten* anser, att subventionen bör avräknas även å sådana räntekostnader, varmed den inte direkt sammanhänger. Ett avräkningsförfarande av detta slag har dock icke, såvitt kammarrätten kunnat utröna, varit föremål för skattedomstolarnas prövning, varför underlag saknas för bedömande huruvida frågans lösning kräver lagstiftningsåtgärd. *Länsstyrelsen i Blekinge län* finner det angeläget att klara linjer uppdrages på området. Det bör enligt länsstyrelsens mening anges, att avdraget för ränta skall reduceras med åtnjuten eftergift eller erhållet kontantbelopp. *HSB* anför bl. a. följande.

I utredningen framhålles att anledning för närvarande ej föreligger att reglera detta förhållande så att eftergiften respektive kontantbidraget hänföres till samma år som räntan guldits. *HSB* anser, att den nuvarande ordningen ej är förenad med några större olägenheter utom i de fall ränteftergifterna första gången avräknas. Då brukar det vara fråga om ackumulerade belopp avseende en ganska lång tidrymd, ibland sträckande sig över ett par år eller mera. I sådana fall synes det *HSB* vara riktigt att räntekostnaderna för beskattningsåret reduceras med endast på året belöpande ränteftergift.

Bostadsstyrelsen anför följande i fråga om den medverkan från styrelsen i skattekontrollen som utredningsmannen förutsatt.

Styrelsen ombesörjer aviseringen av lånekostnaderna icke bara för de av styrelsen förvaltade lånen utan även för de lån, som förvaltas av länsbostads-

nämnderna. Beskeden utsändes till de kommunala förmedlingsorganen, som vidarebefordrar dem till låntagarna. Beskeden åtföljs av kommunvis upprättade förteckningar över de i beskeden upptagna beloppen. För lånens identifiering innehåller förteckningarna endast uppgift om lånenummer och seriebeteckning. Upplysning om låntagare och fastighetsbeteckning kan däremot av tekniska skäl ej lämnas i dessa sammanställningar. Även om detta vore möjligt, skulle en fördelning av låneuppgifterna på särskilda taxeringsdistrikt svårigen kunna åstadkommas vid utskriften av förteckningarna till kommunerna. Bostadsstyrelsen vill förorda, att beskeden, som hittills har utskrivits med endast en kopia, avsedd för vederbörande förmedlingsorgan, framdeles iordningställes i ytterligare ett, för taxeringsmyndigheten avsett exemplar. De för taxeringsmyndigheten färdigställda kopiorna av beskeden bör kunna distribueras av lämpligt kommunalt organ. På sätt utredningen har föreslagit bör därjämte originalexemplaret av beskedet föras med tryckt, av riksskattenämnden utformad anvisning om hur låntagaren skall deklarerera det i beskedet angivna ränteeftergiftsbeloppet.

Kontrollfrågorna berörs även av flertalet hörda länsstyrelser. Dessa understryker i regel vikten av att bostadsstyrelsens avräkningsbesked föras med upplysning om ränteeftergifternas skattemässiga innebörd och att en kopia av beskeden tillställes taxeringsmyndigheterna.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län framhåller, att kopian av avräkningsbeskedet icke alltid är tillräcklig för att bedöma om ränteavdraget i deklarationen är riktigt, eftersom understundom ränteeftergiften är större än räntan å egnehemslånet och därför skall minska även avdraget för räntekostnaden för andra lån. I regel erfordras därför en kontroll av ränteavdraget i dess helhet, alltså även beträffande räntan å bottenlånen. Vid undersökningar, som vissa taxeringsnämnder i länet företagit i detta hänseende, har det visat sig att denna kontroll är synnerligen tidsödande.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län föreslår att i deklarationsformulären 6 a och 6 b för inkomst av annan fastighet införes en särskild rad, där avdrag från totalbeloppet av påförda räntor i förekommande fall skall göras med belopp motsvarande erhållen subvention. Vissa ändringar och tillägg i deklarationsformulären ifrågasättes även av *länsstyrelserna i Uppsala, Kalmar och Gävleborgs län*.

Överståthållarämbetet påpekar, att en skärpt kontroll över sådana former av bostadsbidrag, som icke innefattas i skattefrihetsförordningen, kommer att inverka på taxeringsnämndernas redan förut avsevärda arbetsbörda, men ämbetet uttalar även att den av utredningsmannen förutsatta medverkan från bostadsstyrelsens sida sannolikt kommer att i betydande mån underlätta såväl deklarationsförfarandet för de enskilda låntagarna som taxeringsnämndernas arbete.

Slutligen må nämnas, att den föreslagna lagstiftningens form diskuteras i ett par yttranden. *Överståthållarämbetet* anser, att med hänsyn till bl. a. allmänna lagtolkningsprinciper det varit att föredraga att de föreslagna bestämmelserna inarbetats i anvisningarna till 19 § kommunalskattelagen. Ämbetet har dock funnit, att en sådan komplettering av kommunalskattelagen bör föregås av en allmän översyn av gällande skatteregler på sociallagstiftningens område. *Kammarrätten* uttalar sig i samma riktning.

Departementschefen

Enligt en förordning av år 1953 gäller, att vissa bostadssubventioner inte skall beskattas hos mottagaren. Sedan de bidragsformer som avsågs med förordningen ändrats vid 1957 års riksdag, har vissa svårigheter uppkommit att tillämpa förordningen på de nya bidragsformerna. Den verkställda utredningen har haft till syfte att ernå en anpassning av skattereglerna till vad numera gäller i bidragshänseende.

I enlighet med utredningsmannens av remissinstanserna enstämmigt biträdda förslag bör det i 1953 års förordning medgivna undantaget från beskattning angivas gälla familjebostadsbidrag och motsvarande kommunala bidrag, som har till syfte att sänka de årliga bostadskostnaderna för familjer med barn och att befordra en förbättring av bostadsstandarden för sådana familjer. Föreskriften härom bör vara tillämplig oavsett i vilken form nämnda bidrag tillföres den skattskyldige. I likhet med vad nu gäller bör ifrågakarande bidrag inte påverka rätten att erhålla avdrag för ränteutgifter som skall täckas därav.

Vad härefter angår de generella bostadssubventionerna, bl. a. i form av ränteeftergift enligt egnahemslånekungörelsen, framgår av den tidigare redogörelsen, att 1953 års förordning icke var avsedd att omfatta bidrag av sådan karaktär. Enligt min mening finns det inte anledning att nu inta en ändrad ståndpunkt i frågan om den skattemässiga bedömningen av dylika bidrag. Vad utredningsmannen liksom flertalet remissinstanser anfört till förmån för den mening jag sålunda anslutit mig till grundar sig på det förhållandet att de generella subventionerna inte är jämförliga med familjebostadsbidragen. De senare har till syfte att efter individuell prövning ge stöd åt behövande familjer. De generella subventionerna åter avser att begränsa kostnadsnivån för bostäder i allmänhet; deras ändamål är m. a. o. att hålla nere priserna på bostadsmarknaden. Den omständigheten att staten på detta sätt nedbringar fastighetsägarnas lånekostnader bör uppenbarligen inte föranleda att fastighetsägarna får ränteavdrag vid taxeringen med högre belopp än de verkligen erlagt.

Det har i ett par remissyttranden gjorts gällande, att den skillnad som i angivet hänseende skulle göras mellan bostadssubventioner av olika slag skulle medföra svårigheter vid deklaration och skattekontroll. Om bostadsstyrelsen, såsom den förklarar sig beredd att göra, ger fastighetsägarna anvisning om vad de har att iakttaga vid deklarationen samt därutöver tillhandahåller taxeringsmyndigheterna vissa uppgifter, synes emellertid dessa svårigheter kunna bemästras.

Av det anförda framgår, att jag är beredd att biträda utredningsmannens ståndpunkt att fastighetsägare, som åtnjuter generell subvention, inte skall vara berättigad till högre ränteavdrag vid taxeringen än som motsvarar hans verkliga utlägg. I linje härmed ligger, att fastighetsägaren inte skall behöva deklarera subventionen såsom intäkt. Med hänsyn till vad som anförts vid remissbehandlingen bör uttryckliga bestämmelser härom meddelas. Några remissinstanser har tagit upp till diskussion vilket års ränteavdrag en er-

hållen subvention skall påverka. Jag vill i anslutning härtill anmärka, att av allmänna regler följer, att en under ett beskattningsår erhållen subvention skall avräknas från den ränta som erlagts samma år. Någon anledning till ändring i detta hänseende synes inte föreligga.

Enligt utredningsmannens förslag skulle bestämmelserna i ämnet alljämt upptagas i en särskild förordning. I remissyttrandena har detta allmänt godtagits, men man har på några håll påpekat att det ur åtskilliga synpunkter vore mer tillfredsställande om bestämmelserna kunde inarbetas i kommunalskattelagen. Till stöd för utredningsmannens ståndpunkt har åberopats, att man borde avvakta en allmän översyn av beskattningen av sociala förmåner. Enligt min mening utgör det åberopade skälet icke något avgörande hinder för att redan nu upptaga ifrågavarande regler i kommunalskattelagen. Då detta med hänsyn till den karaktär bidragen numera har framstår som den principiellt riktiga lösningen, vill jag förorda att så sker.

De nya bestämmelserna bör tillämpas första gången vid 1961 års taxering.

I enlighet med det anförda har inom finansdepartementet upprättats förslag till *lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)*. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att antaga nämnda lagförslag.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Ragnar Sohlman

**Utredningsmannens förslag till
förordning om skattefrihet för vissa bostadsbidrag**

Härigenom förordnas som följer.

Familjebostadsbidrag, som enligt meddelade föreskrifter skolat i sista hand bestridas av statsmedel och som utgått för att sänka de årliga bostadskostnaderna för familjer med barn samt befordra en förbättring av bostadsstandarderna, skola vid tillämpning av kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt icke utgöra skattepliktig inkomst för den som beviljats bidraget. Skattefrihet som nu sagts skall gälla jämväl i fråga om kommunala bidrag, som utgått i samma syfte och i likartad form som nämnda familjebostadsbidrag.

Den omständigheten, att en vid inkomstberäkningen i och för sig avdragsgill omkostnad helt eller delvis guldits med bidrag, som i föregående stycke avses, må icke föranleda att avdrag vägras för omkostnaden i fråga.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och skall äga tillämpning jämväl med avseende å beskattningsår, för vilket taxering i första instans verkställdes år 1960.

Genom denna förordning upphäves förordningen den 13 mars 1953 (nr 79) om skattefrihet för vissa bidrag till nedbringande av bostadskostnader.